

Sammanfattning dialogmöten 2021

Innehåll

Inledning.....	4
Enkät.....	5
Vad är unikt och vad kan utvecklas med platsen där du bor?	5
Vilka områden tycker du är mest viktiga för utvecklingen av platsen där du bor?.....	6
Min kommundel har idag den service som behövs.....	6
Vad önskar du ska finnas i framtiden i din kommundel?	7
Vad ska finnas i ett kommundelcentrum?	7
Var handlar du dina dagligvaror någonstans?.....	8
Har du några andra tankar och idéer du vill skicka med till programarbetet?	8
Dialoger	10
Ljusne/Vallvik	10
Trönö	11
Sandarne.....	12
Mo och Mohed	13
Bergvik/Marma (Söderala)	13
Norråla.....	14
Holmsveden och Stråtjärä	14

Inledning

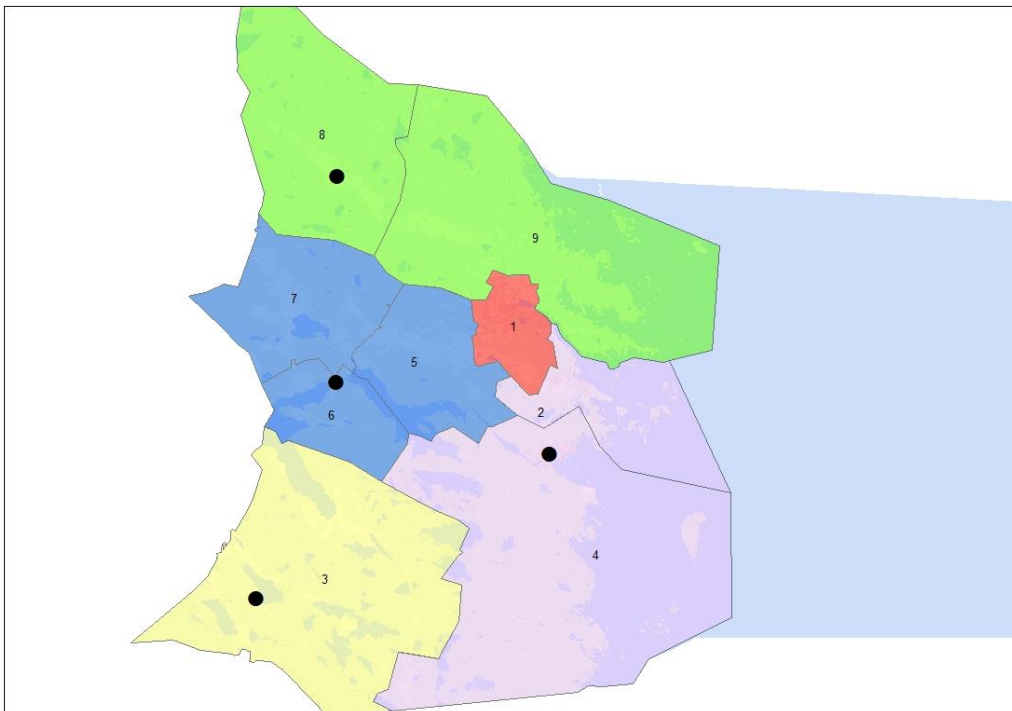
Vid antagandet av översiktsplanen 2020 beslutades att en **Landsbygdsutvecklingsplan** ska tas fram. Dokumentet ska förtydliga vad ett kommundelcentrum är men även vad kommunens viljeinriktning är av Söderhamns landsbygd.

Det är viktigt att Söderhamns innevånare är med och påverkar arbetet med landsbygdsplanen. Därför genomförde kommunen under sommaren och hösten 2021 en enkätundersökning på hemsidan samt flera dialogmöten tillsammans med **Aktiv Levande Landsbygd i Söderhamn (ALLIS)** och kommunens bygdeföreningar.

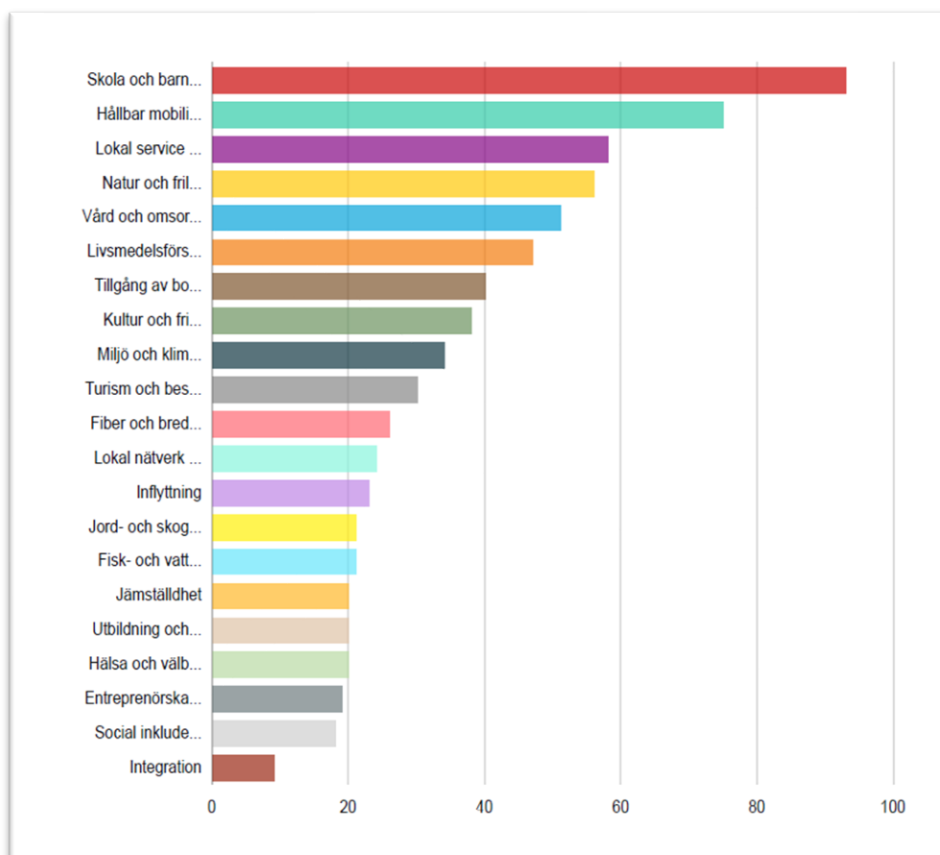
På grund av Covid19 pandemin genomfördes övervägande av dialogmötena som hybridmöten digitalt via Teams men även på plats i bygdegårdar.

Tack alla som svarade på enkäten och deltog i dialogmötena!

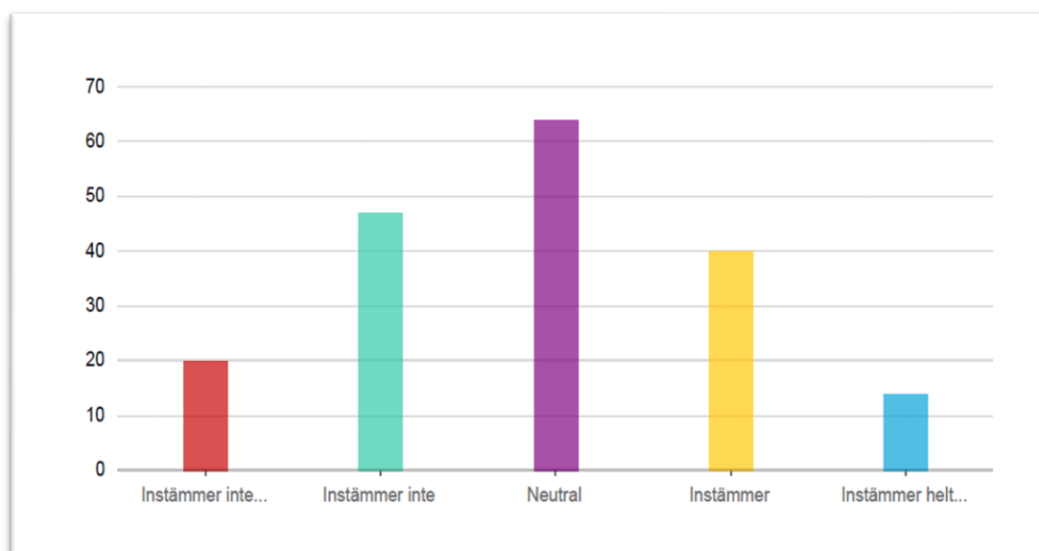
Denna bilaga är en del av förslaget till landsbygdsplanen. Bilagan är en sammanställning från dialogmötena och enkäten på hemsidan. Bilagan ska inte antas av kommunfullmäktige utan är ett levande planeringsunder som successivt kan förbättras i sitt innehåll i form av fakta och analys.

Vilka områden tycker du är mest viktiga för utvecklingen av platsen där du bor?

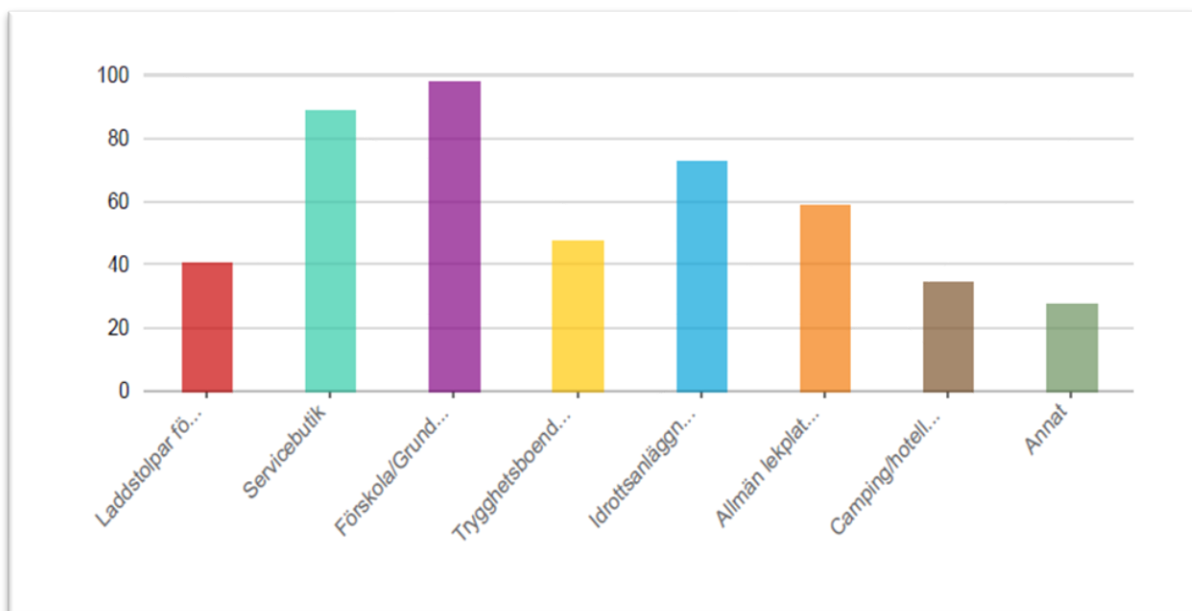
Min kommun del har idag den service som behövs

Vad önskar du ska finnas i framtiden i din kommundel?

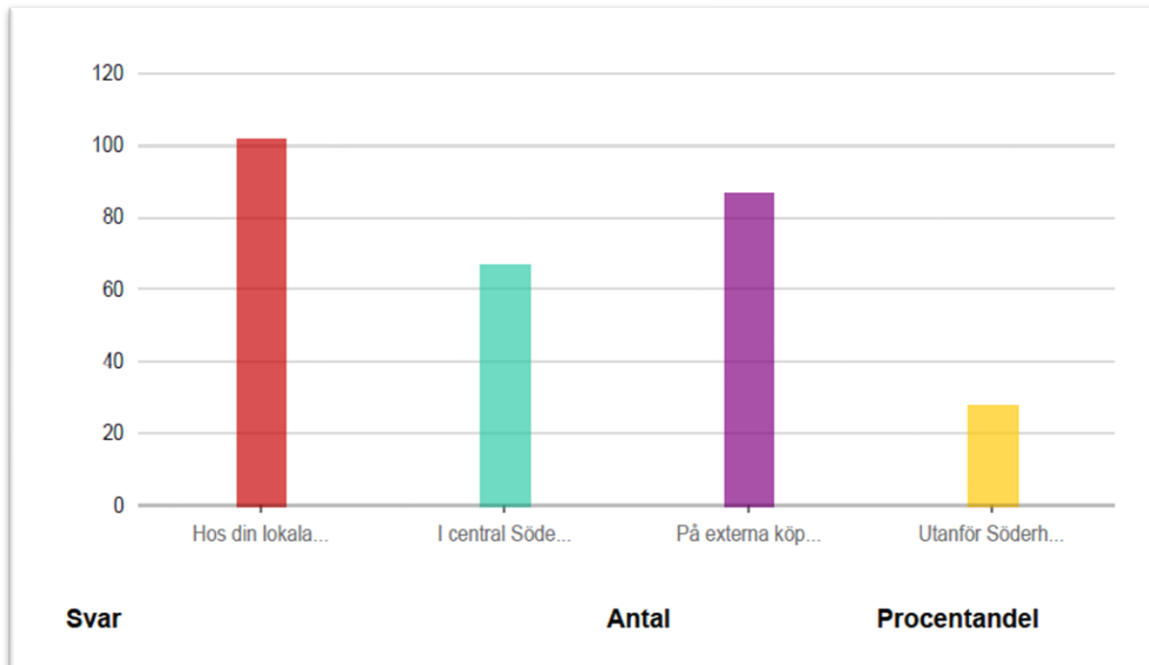

Vad ska finnas i ett kommundelcentrum?

Laddstolpar för elbil och elcyklar	41 personer (22,04 %)
Servicebutik	89 personer (47,85 %)
Förskola/Grundskola	98 personer (52,69 %)
Trygghetsboende	48 personer (25,81 %)
Idrottsanläggning (tex. fotbollsplan, elljusspår)	73 personer (39,25 %)
Allmän lekplats	59 personer (31,72 %)
Camping/hotell/vandrarhem	35 personer (18,82 %)
Annat	28 personer (15,05 %)

Var handlar du dina dagligvaror någonstans?

Har du några andra tankar och idéer du vill skicka med till programarbetet?

- Vid en träff sa någon att kommunpolitikerna borde åka runt på guidade turer i kommunen för att få mer kunskap och insyn om kommunen och bygderna. Det kan nog kanske stämma, men vad som jag tycker är ännu viktigare att kommunens tjänstemän tas med på den här typen av guidade turer. Många tjänstemän kommer från andra kommuner och orter samt pendlar till och från Söderhamn dagligen - de hinner inte se så mycket av kommunen förutom av centrala staden.
- Underlätta för människor som vill flytta hit. Ta fram färdiga tomter, korta handläggningstiden för bygglov
- Underhåll av Söderhamnsån, parker, lekparken. Skapa en trygg stadskärna med övervakningskameror på allmänna platser som komplement
- Ta tillbaka Söderhamnsandan. Ni har ju starka krafter och entreprenörer. Ta tillvara på det! Samla ihop er. Kika på Järvsö. Kopiera deras kämparglöd.
- Ta hand om det unika i staden. De gamla fina byggnaderna, industrihistorien men utveckla mot det nya o framtiden, lokalt o miljötänk. Pärlor som Rådis o biografen mm måste tas om hand. Turister o de som flyttar till lands bygden söker det genuina.
- Sprid ut nybyggnation av tex lägenheter i Centrala Söderhamn och gör gärna detta där befintliga o använda byggnader redan finns. Använd mindre lucktomter till att främja urban

grönska istället då detta behövs för att vi ska kunna anpassa staden till en långsiktigt hållbar boplatz.

- Söderhamns USP är berg och hav, egensinnighet och driv. Jobba med det!
- Söderhamn är väldigt tråkig, det finns ingenting intressant att göra. Färgerna på byggnaderna är tråkiga. Och allt som är intressant är för dyr.
- Snälla ta Biltema och max till Söderhamn det hade varit så många folk som kommer att vara där ni kommer se att ni kommer tjäna på det
- Satsa på lekplatser och lekparker för barn i alla åldrar. Mötesplatser för familjer som inte kostar nå got, sit man kan ta med sin picknick eller bara vara tillsammans med andra familjer på en neutral plats.
- Satsa på bostadsområden utanför centrum
- Satsa på boendet i hela kommunen. Behåll byskolorna.
- Önskar att ni inte hade tagit bort varannan gatubelysning. Dessutom tog ni bort 2 i rad på vår gata. Blev väldigt mörkt.

Dialoger

Syftet med dialogerna var att nå ut till kommunens bygder för att höra vad invånarna i byarna har för erfarenheter och åsikter.

Dialogerna hade fokus på:

- Goda utvecklingsmöjligheter för landsbygdsnäringsar ska tillskapas.
- Bygdernas olika identiteter värnas. - Hur kan värna om detta?
- Utveckling i form av ny bebyggelse och verksamheter koncentreras i första hand till kommundelscentrum med tillhörande omland.
- Kollektivtrafiken utvecklas mellan kommundelscentrum, centrala Söderhamn och övriga regionen.

Dialogmötena var planerade vid åtta tillfällen för följande orter:

- Ljusne/Vallvik
- Trönö
- Sandarne
- Mo/Mohed
- Söderala – *inställt på grund av för få deltagare*
- Bergvik/Marma + två deltagare från Söderala
- Norrala
- Holmsveden/Stråtjärä

Träffarna var på kvällstid där det sammanlagt deltog ca 100 personer och huvuddelen av deltagarna var över 50 år. Mötena arrangerades av tjänstemän från samhällsplanering och näringslivsenheten tillsammans med kommunbygderådet ALLIS ordförande. Dialogerna visade tydligt på avsaknad av service och information från kommunen, brist på bostäder och allmän fundering kring trafikfrågor.

Ljusne/Vallvik

Dialogmötet med Ljusneborna var möte där det deltog åtta personer digitalt.

Det diskuterades att det finns mycket **utvecklingsmöjligheter** och att det är en ort som "tappat sugen". Det har varit en stark ort i grunden med ett föreningsliv som håller ihop men att de har tappat tron på kommunen samt att det krävs nya tag och samarbete för att hålla i gång orten. Att industriorter har mindre företagsamma ortsbor är en myt som inte stämmer. Det diskuterades även olika förslag på utvecklingsmöjligheter i form av Mountainbike spår, skapa IOP med kommunen för underhåll och utveckling, ortsvandringar med kommunrepresentanter, havsnära bebyggelse, bra att LIS område finns utpekade i Ljusne, hur ska man kunna knyta ihop Vallvik-Ljusne, utveckling av kajakleder, förlängning av Sågverkstrampet, en motpart till kommunen behövs i bygden, en LUP och LEA skulle behöva genomföras för att identifiera nuläge, utveckla Folkets Hus och att återuppliva Jungfruveckan

Figur 1 Deltagare från dialogmötet i Ljusne

Åtgärder som behöver göras är att renovera Ljusnebadet, röja vägar och runt camping samt Gussiberget, ta hand om ytterområdena bättre, underhåll vid lekparken, skapas möjligheter för skidåkning kring Gussibacken, fixa lyset på elljusspåret, badmöjligheter behöver förbättras tex ALA, rensa papperskorgar och parkeringar, rusta skidstugorna vid Hällmyra och Gussibacken, förbättra cykelbanor, knyta ihop orterna Vallvik - Ljusne-Sandarne-Söderhamn.

Ljusneborna är **stolta** över industrihistorien, museet, konstkraft, Kättingen, Vårdberget, Sågverkstrampet, Folketshuset, Ljusnebadet, ishallen och campingen

Frågor kring **kollektivtrafik** som diskuterades var bussförbindelser till Vallvik, täthet på tågturer, linje till Gävle, tidigare gick linje 27 och tågplattformen i Ljusne.

Trönö

Dialogmötet var i Trönö IOGT_NTO där det deltog ca 15 personer både på plats och digitalt.

När det gällde frågan om vilka goda **utvecklingsmöjligheter** talades det om att se föreningarnas betydelse för tillväxt, främst då inom besöksnäringen, nybyggnationer av boende, hus, lägenheter behövs. Frågan var om kommunen kan sälja marken billigt och orten bygga själva. Den lokalekonomiska analys (LEA) visar på att ekonomi, köpkraft och köptrohet är god. Statistik. Det var ett förslag att kommunen ska anslå lokalt investeringsstöd för bygden att använda själva för att tillgodose egna behov. Det är dåligt gensvar när frågor och förslag lämnas till kommunen där behövs landsbygdssäkra besluten förhindra att misstag sker. Ortsvandringar med berörda enheter från kommunen för att tittar gemensamt på olika problem. Hela Trönö ska benämnas som Trönö!

Deltagarna berättades att de är **stolta** över att Trönö har en väldigt tydlig identitet, högt självförtroende, företaganda, entreprenörskap och "gör det själv"

De diskuterades även om vad som behöver **åtgärdas** genom att kommunen säljer marken billigt - orten kan bygga själva, trygghetsboende, kontakter med nationella aktörer som tex. Telia, Trafikverket, digital hastighetsskylt utanför skolan, bostäder, hastigheten ändras till 30km/h utan för skolan året om, närarbetsplatser i kommundelscentrum, samverkan med Bollnäs, övergångsställe.

Frågor kring **trafik** som diskuterades var utveckla av pendlingsbuss 100, synka tåg och bussförbindelser, att bussarna går till Resecentrum och att "Bussgruppen" arbetar vidare med uppgiften.

Figur 2 Deltagare från dialogmötet i Sandarne

Sandarne

Dialogmötet var i Östanbogården med totalt ca 15 personer digitalt och på plats.

I diskussionen om goda **utvecklingsmöjligheter** handlade om att vindkraftverken är flera positiva till fast att den måste anläggas längre ut till havs för att bevara värdena som finns vid kusten. Det finns önskemål om att eventuellt kunna göra en LEA och LUP över Sandarne. En restaurang på Stenö behövs men även en konferensanläggning. Det är svårt att engagera de yngre och barnfamiljer i utvecklingsarbetet. Ett förslag var att försöka attrahera in intresse via sociala medier, det finns en etablerad Facebook sida med stor utvecklingspotential. Bästa vore att ta kontakt med ungdomarna och höra hur de tycker att en plattform skulle fungera. Det saknas lägenheter i bygden och det finns behov av serviceboenden. Åsbacka eller industritomter mot Stenö skulle vara bra plats för bostäder. Finns inte bra boendeförutsättningar för barnfamiljer finns risk att skolan kanske läggs ner, skulle vara förödande för bygden.

När det gällde **åtgärder** blev det diskussion om att skarvarna är ett stort problem, detta måste åtgärdas. Det behövs belysning i parken men även flera skulpturer. Östanboskolan är en skamfläck för Sandarne den behöver åtgärdas. Sopstationen vid ICA- tar upp väldigt stor plats på parkeringen.

Deltagarna från Sandarne är **stolta** över historien med det demokratiska genombrott som hände här. Men även Stenö området är en viktig del av Söderhamn och campingen är en tillgång för kommunen men den bör drivas av privata aktörer för att ge möjligheter till att växa. Båtklubbarna som finns i området. Även Gussistugan är en fin tillgång som skulle kunna sammankopplas med "Naturleden" vid Stenö. Placeringen vid sjön med kanoter är en tillgång men det önskas kanotled och att det rensas upp i vattendragen. Sågverkstrampet men att man vill leda den vidare mot inlandet för att få bättre sammanhängande sträcka. SISAM KULT arbete är fantastiskt, de arbetar med att bevara historien kring industrin och utveckling.

I diskussionen gällande **trafikåtgärder** sa de att gång- och cykelbanan är för smal och den behöver plogas. En ny GC-väg skulle behövas från ICA Nyplan till Sandarne skola och mellan Ljusne och Sandarne. Det finns behov av fartkameror på 40-vägen genom Sandarne som är Trafikverkets ansvar.

När det gäller kollektivtrafik behövs bättre förbindelser kvällstid/helger mellan Sandarne och Söderhamn och synkroniseras med tågförbindelserna.

Mo och Mohed

Mötet var i Idrottsgården i Mohed där ca 15 personer var samlade.

Deltagarna diskuterade om vad som behöver **utvecklas** och **åtgärdas**. Bostäder är ett stort behov för äldre och yngre. Det finns några planer på byggnation på Kilaforsvägen fram till Fernlunds. LEA är gjord i bygden och det finns möjligheten för tex vindkraft och solcellspark. Mohed camping behöver stöttning för att ordna till badet som behöver handikappanpassas och bli handikappvänlig. Dåligt skyltat till badet/campingen, vandringleder. Behövs gallras, träden kvistas mellan hyreshusen och Florsjön. Flygfältets skötsel behöver ses över och tas omhand av kommunen och det behöver skyltas upp för obehörig trafik. Utveckla transportsamordning av mindre gods för frakt mellan Söderhamn – Bollnäs. Plattform för företagare behövs för att skapa ett forum för utbyte och utveckling. Möten med kommunen och uppföljning från kommunens sida på vad som framkommit. Finns skyddsrum och hjärtstartar i området? Ordna turistinformation vid macken och starta en fond för framtida projekt i området Markeringar kring Ranboberget saknas, svårt att hitta upp på de berg och utsiktsplatser som finns på grund av dåliga markeringar. Även markering av vandringsleder behövs. Skulle behöva märka ut sevärdheter - skylta dessa bättre tex infoplaketter för att berätta historien om Mohed och regementet. De har inget eget postnummer utan är delat på Söderala/Söderhamn.

Det är **stolta** över Mo Aktivitetsförening, evenemangscenter Mohed, Mo Camping, MBT och teknikparken. Det bra läge, vackra naturen och ett rikt föreningsliv. Flors Lin som är en stark identitet för bygden. Gamla regementet med sanatoriet det är en historia som inte är så välkänd. Konststafetten och det stora motorintresset i bygden med flyg, fallskärmshoppning, vattenskidor, motorträffar. Mo kyrka som används som konsertlokal.

När det gäller **trafiken** behöver busstrafik genom Mohed utvecklas då det just nu finns det bara linje 100 utefter väg 50. Kollektivtrafiken behöver samordnas med tågavgångar. Busstrafik mot Bergvik är dåligt trafikerat. Ombyggnaden av väg 50 med en dåligt och avsmalnad väg. Cykelvägar saknas då det inte finns några kopplingar mot bland annat Bergvik tex. Gång/cykelväg till Söderala är ej klar för det saknas målning och stolpar där man måste ut på väg 50. Hållplatsen vid riksväg 50 har dålig säkerhet med bara en stolpe och ingen kur att vänta i, ingen avkörningsplats för bussen som innebär stoppad trafik. Farligt för de som väntar, många ungdomar som använder denna hållplats. Vägen mellan Engelska Kanalen och Florhed finns tre olika hastigheter med 50 förbi skolan. Trafiken från skolan via Ranbo, just nu står skylten fel och avfartsfil på väg 50 från Bollnäs hållet mot allen´ vid kyrkan är farlig.

Bergvik/Marma (Söderala)

I Föreningarnas Hus i Marmaverken deltog det ca 15 personer på plats och digital.

Deltagarna berättades att de är **stolta** över byskolorna och det är viktigt att de får vara kvar. Även de befintliga företagen i Bergvik/Marma där det finns 142 arbetsställen. Variant köpcenter och Marma centrum som har stor utvecklingspotential och behöver underhållas. Återbrukscentrum som håller på att skapas. Vattenkraft, sjöarna Marmen och Bergviken.

De som behöver **åtgärdas** är att skapa kontorsplatser för att ge möjligheter för distansarbete. Det måste röjas sly runt Ljusnan, Ljusnans dalgång och vid Bergviksskolan. Kommunen behöver driva frågan med markägarna att städa upp och ge möjlighet till att skapa tomter för inflyttning. LONA startar en lokal grupp som inventerat hur områdena ser ut och vad som behöver göras med natur och kulturvärden i Marma. Ödehus och ödetomter behöver inventeras och marknadsföras. Det saknar Friluftsförbundet som organisation här i Söderhamns kommun. Denna organisation arbetar närmare naturen i jämförelse med hembygdsföreningar. Behövs vindskydd, vandringsleder, friluftsperspektivet saknas!! Svårt att få till en styrelse för FF här, Jens har försökt.

Bergviks Allting jobbat med markägarfrågor och undrar om kommunen kan växla mark med organisationerna. LUP och LEA har genomförts och vad som behöver göras och åtgärdas i samarbete med kommunen. Vojenbron behöver en ny bro och bättre förbindelse. Säkerhetsavstånd till järnvägen saknas. Ny bebyggelse behövs för man vill kunna bo kvar i bygden när det är dags att skaffa mindre boende. Det behöver skapas planer för byggbar och byggklar mark. Förslag är att byta mark i Bergvik med före detta Bergvikskog för att få möjlighet till underhåll.

Trafikfrågorna handlade om att vägunderhållet är generellt dåligt pga mycket tung trafik av lastbilar. Det är problem att Trafikverket har klassat ner Skogvägen (64:an) så snöröjningen inte fungerar på vintertid. Barnen tar sig ej till skolan och vägen behöver klassas upp igen. Gång- och cykelväg saknas mot Stråtjärna och Vannsätter – Söderhamn.

Norralla

Mötet i Norralla var på Bygdegården Altorp och deltog ca 15 personer.

De berättades att de är **stolta** över Smedjan i Kungsgården, viktig kulturhistoria, många bevarade lador, öppna odlingslandskapet, Staffan Stalledräng (Staffan stupa) på Norralla kyrka, den gamla kvarnen, Borgen i Vågbro och att Lötån är en otrolig pärla.

Det som behöver **åtgärdas** var bland annat att Gustav Vasa-monumentet, naturstigen och vandringsleder skyltas upp bättre, St. Olof leden utvecklas, den gamla kvarnen vid höga vattenflöden, göra en cykelled på gamla banvallen, ta fram byggbar mark med VA och göra en fortsättning av vandringsleden längst ån (efter Sund).

Holmsveden och Stråtjärna

Mötet var på Idrottsgården i Holmsveden där det deltog ca 20 personer.

Deltagarna berättade att de är **stolta** över naturen inklusive vandringsleder som Helgonaleden, skridskor, cykling, naturen och tystnaden. Holmsvedenbygden där man bor vi mitt i centrum med bra kommunikationer med tåget, tidernas väg och fjällvägen. Levande lands- och jordbruksbygd med flest mjölkbönder i kommunen. Gammal bygd med gedigen historia med kyrkoruinen från 1321. Vi jobbar över generationsgränserna och går samman när det behövs!!

Det som behöver **åtgärdas** och **utvecklas** var att få ta del av nya LIS-områden är viktigt för Holmsvedens utveckling så som kvarnlandet, Älgnäs, Holmsvedenbadet och Stråtjärnabadet. Inventering av ödehus. Byggnationer av bostäder för att kunna öka inflyttning, främst för barnfamiljer och lägenheter för äldre. Behov av tomtköer. *Ekebo* påbörjades men avstannade, det

finns intressenter med anbud för trygghetsboende. Prästbordet 1:2, skulle passa privat intressent eller trygghetsboende. Finns några lägenheter, men hyran är för hög, samma hyra som i centrala Söderhamn. Gör ej om förskolan till bostäder man kan få inflyttning för barnfamiljer behövs förskolan. Många villor säljs som fritidshus, ett problem då de står tomma större delen av året. Skulle marknadsföras vid försäljning som permanentboende. Att förskola saknas i Holmsveden kan vara en faktor att folk väljer att bo på annan plats. I vilka byar bor många barn? Kan man skapa fler möjligheter och fördela förskoleplatser för att generera mer inflyttning av barnfamiljer. Skogs camping är en tillgång med ställplatser. Vi vill göra själva när det behövs i stället för att vänta på kommunen. Ortsvandringar efterfrågas för att belysa de saker som behöver åtgärdas. Stor hög med ris som ligger vid stranden vid kyrkoruinen (83:an) behöver tas om hand!! Elljusspåren Stråtjärä/Holmsveden är båda förfallna. Holmsveden AIK och Stråtjärä Idrottsförening. Nedbrunnet hus sedan 2,5 år sedan som inte är sanerat, Asbest! Tillhör ej kommunen. Ärendet är anmält till Länsstyrelsen, Kommunen, Polisen etc. Farlig miljö och detta behöver fixas omgående!! Det saknas en återvinningsstation i Holmsveden. Söderhamnsskylt saknas vid Tönnebro och detta behöver åtgärdas och marknadsföras bättre för att locka turister. Vi i utkanten av kommunen blir "styvmoderligt" behandlade, alltid sist prioriterat.

Trafikfrågor handlande om att kommunikationer till centrala Söderhamn inte funkar och att det är dåligt koordinerat mellan buss och tåg. Finns inga sena avgångar att ta sig tillbaka från Holmsveden/Stråtjärä på kvällen. Dålig kommunikation till Kilafors för att ta tåg därifrån. Samma sak till Gävle. Bra att ha möjligheten till Härjedalingen buss, 3 timmar till Sthlm. Kan man göra kortare sträckor med mindre bussar? Önskar "dörr in" och "dörr ut" vad gäller frågor om underhåll på hållplatser och när saker händer i kommunen, vägverket. Laddstolpar önskas vid järnvägsstationen i Holmsveden och vid servicepunkten i Stråtjärä, ålderdomshemmet. Hållplatsen i Holmsveden är i dåligt skick och service.